

Próbny egzamin ósmoklasisty — arkusz 10

„Tren VIII”, tekst informacyjny, język, wypracowanie

opracowanie: Mateusz Będkowski · niekazmuliczyc.pl

KLUCZ NAUCZYCIELA

Grupa A

Suma: 34 pkt

Czas: 90 min

13 zadań · 34 punkty · 90 minut · bez słownika · pisz czytelnie · w zadaniach otwartych liczy się poprawna forma i pisownia.

Zadanie 1. (0–4)

OTWARTE

Przeczytaj tekst. Oceń, czy zdanie jest prawdziwe (P), czy fałszywe (F).

Księga żałoby

Jan Kochanowski, najwybitniejszy poeta polskiego renesansu, wydał „Treny” w 1580 roku w Krakowie. Cykl składa się z dziewiętnastu utworów i jest poświęcony zmarłej córce poety, małej Urszuli.

Tren był znany już w starożytności jako utwór żałobny. Pisano go jednak zwykle po śmierci ważnych i zasłużonych osób. Kochanowski jako pierwszy poświęcił cały cykl trenów dziecku, a do tego mówił w nich o własnym bólu, a nie o cudzym.

W kolejnych utworach poeta opisuje rozpacz po stracie, wspomina córkę, zadaje trudne pytania o sens życia i cierpienia. Na końcu cyklu odnajduje jednak spokój i pogodzenie z losem.

Moim zdaniem „Treny” pokazują, że poezja może pomóc człowiekowi przejść przez najtrudniejsze chwile.

1. Autor tekstu uważa, że poezja nie pomaga w trudnych chwilach. — P / F
2. Na końcu cyklu poeta odnajduje spokój. — P / F
3. „Treny” ukazały się w 1580 roku. — P / F
4. Tekst podaje datę śmierci poety. — P / F

Odpowiedź: 1. F; 2. P; 3. P; 4. F**Rozwiązanie:** Każde zdanie porównaj z konkretnym fragmentem tekstu.**Punktacja:**

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3
4. **1 pkt** — podpunkt 4

Zadanie 2. (0–1)

ZAMKNIĘTE

Jaki jest główny cel tekstu?

- A.** opis życia w renesansie
- B.** streszczenie wszystkich trenów
- C.** przybliżenie informacji o „Trenach” Kochanowskiego
- D.** reklama książki

Odpowiedź: **C****Rozwiązanie:** Poprawna odpowiedź: przybliżenie informacji o „Trenach” Kochanowskiego.

Błędne odpowiedzi: pozostałe odpowiedzi są niezgodne z tekstem.

Punktacja: **1 pkt** — poprawna odpowiedź.

Co było nowością w „Trenach” Kochanowskiego?

- A. użycie prozy
- B.** poświęcenie cyklu dziecku i pisanie o własnym bólu
- C. humor
- D. pisanie o ważnych osobach

Odpowiedź: B

Rozwiązanie: Poprawna odpowiedź: poświęcenie cyklu dziecku i pisanie o własnym bólu.

Błędne odpowiedzi: pozostałe odpowiedzi są niezgodne z tekstem.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Odpowiedz na pytania na podstawie tekstu.

1. Komu Kochanowski poświęcił „Treny”?

2. Z ilu utworów składa się cykl?

Odpowiedź: 1. Zmarłej córce Urszuli.; 2. Z dziewiętnastu.

Rozwiązanie: Uznaj odpowiedzi zgodne z tekstem, sformułowane innymi słowami.

Punktacja:

- 1. 1 pkt — podpunkt 1
- 2. 1 pkt — podpunkt 2

Przeczytaj fragment utworu. Oceń, czy zdanie jest prawdziwe (P), czy fałszywe (F).

Jan Kochanowski, „Tren VIII”

Wielkieś mi uczyniła pustki w domu moim,
Moja droga Orszulo, tym zniknieniem swoim.
Pełno nas, a jakoby nikogo nie było:
Jedną maluczką duszą tak wiele ubyło.
Tyś za wszytki mówiła, za wszytki śpiewała,
Wszytkiś w domu kąciki zawždy pobiegała.
Nie dopuściłaś nigdy matce sie frasować
Ani ojcu myśleniem zbytnim głowy psować,
To tego, to owego wdzięcznie obłapiając
I onym swym uciesznym śmiechem zabawiając.
Teraz wszytko umilkło, szczere pustki w domu,
Nie masz zabawki, nie masz rośmiać sie nikomu.
Z każdego kąta żałość człowieka ujmuje,
A serce swej pociechy darmo upatruje.

Objaśnienia: Orszula — córka poety, zmarła jako małe dziecko; zniknieniem — zniknięciem, tu: śmiercią; wszytki — wszystkich; zawždy — zawsze; frasować się — martwić się; psować — psuć; obłapiając — obejmując; rośmiać — rozśmieszyć; upatruje — szuka.

1. Orszula zabawiała domowników śmiechem. — P / F
2. Orszula za wszystkich mówiła i śpiewała. — P / F
3. Serce osoby mówiącej łatwo znajduje pocieszenie. — P / F
4. Utwór jest pisany prozą. — P / F

Odpowiedź: 1. P; 2. P; 3. F; 4. F

Rozwiązanie: Każde zdanie porównaj z konkretnym fragmentem tekstu.

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3
4. **1 pkt** — podpunkt 4

Do jakiego gatunku należy utwór?

- A. ballada B. fraszka **C. tren** D. bajka

Odpowiedź: **C**

Rozwiązanie: Poprawna odpowiedź: tren.

Błędne odpowiedzi: pozostałe odpowiedzi są niezgodne z tekstem.

Punktacja: **1 pkt** — poprawna odpowiedź.

Wyraz „maluczką” to:

- A. wyraz dźwiękonaśladowczy B. zgrubienie
C. zdrobnienie D. neologizm

Odpowiedź: C

Rozwiązanie: Poprawna odpowiedź: zdrobnienie.

Błędne odpowiedzi: pozostałe odpowiedzi są niezgodne z tekstem.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Odpowiedz na pytania na podstawie fragmentu utworu.

1. Co zmieniło się w domu po śmierci Orszuli?

2. Wyjaśnij wers „Jedną maluczką duszą tak wiele ubyło”.

Odpowiedź: 1. Wszystko umilkło, w domu zapanowała pustka, nikt się nie śmieje, wszędzie czuć żal.; 2. Odeszła mała dziewczynka, ale strata jest dla rodziny ogromna.

Rozwiązanie: Uznaj odpowiedzi zgodne z tekstem, sformułowane innymi słowami.

Punktacja:

1. 1 pkt — podpunkt 1
2. 1 pkt — podpunkt 2

Wypisz ze zdania imiestów i nazwij jego rodzaj.

1. Śpiewający chłopiec stał przy oknie. — _____

2. Wracając ze szkoły, spotkałem kolegę. — _____

Odpowiedź: 1. śpiewający — imiestów przymiotnikowy czynny; 2. wracając — imiestów przysłówkowy współczesny

Rozwiązanie: Imiestowy przymiotnikowe: czynny (-ący), bierny (-ny, -ty, -ony); przysłówkowe: współczesny (-ąc), uprzedni (-wszy, -wszy). Punkt za imiestów z poprawnym rodzajem.

Punktacja:

1. 1 pkt — podpunkt 1
2. 1 pkt — podpunkt 2

Nazwij rodzaj zdania podrzędnego.

1. Wiem, że jutro będzie padać. — _____
2. Poszedłem do biblioteki, żeby wypożyczyć książkę. — _____

Odpowiedź: 1. zdanie podrzędne dopełnieniowe; 2. zdanie podrzędne okolicznikowe celu

Rozwiązanie: Zadaj pytanie od zdania nadrzędnego do podrzędnego (co? jaki? kiedy? po co? dlaczego? gdzie? kto?).

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2

Zapisz poprawnie (zasady pisowni obowiązujące od 1 stycznia 2026 r.).

1. (nie)zamknięte drzwi — _____
2. dramat (s/S)zekspirowski — _____
3. (na)dal — _____

Odpowiedź: 1. niezamknięte drzwi; 2. szekspirowski; 3. nadal

Rozwiązanie: Od 2026 r.: „nie” z przymiotnikami w stopniu wyższym i najwyższym oraz z imiesłowami przymiotnikowymi łącznie; mieszkańcy miast, nazwy obiektów (Plac, Park) i nazwy wyrobów wielką literą.

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3

Co znaczy frazeologizm „mieć muchy w nosie”?

- A. mówić na próżno **B.** mieć zły humor C. szybko uciec D. zachować sekret

Odpowiedź: **B**

Rozwiązanie: „mieć muchy w nosie” — mieć zły humor.

Błędne odpowiedzi: pozostałe znaczenia należą do innych frazeologizmów.

Punktacja: **1 pkt** — poprawna odpowiedź.

Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

1. Czy pamięć o bliskich, którzy odeszli, może dawać siłę? Napisz rozprawkę. Odwołaj się do „Trenów” Jana Kochanowskiego oraz innego utworu literackiego.
2. Napisz opowiadanie o wspomnieniu, które pomogło bohaterowi w trudnej chwili.

Odpowiedź: 1. ocenia nauczyciel według kryteriów; 2. ocenia nauczyciel według kryteriów

Rozwiązanie: Rozprawka: teza lub hipoteza, co najmniej dwa argumenty z przykładami (w tym z lektury obowiązkowej), wniosek. Opowiadanie: zgodna z tematem fabuła, narrator, punkt kulminacyjny, elementy twórcze (dialog, opis przeżyć).

Punktacja:

1. **2 pkt** — realizacja tematu i formy wypowiedzi
2. **2 pkt** — elementy retoryczne (rozprawka) lub twórcze (opowiadanie)
3. **2 pkt** — kompetencje literackie i kulturowe (trafne odwołanie do lektury)
4. **1 pkt** — kompozycja: wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapity
5. **1 pkt** — styl i poprawność językowa
6. **1 pkt** — poprawność ortograficzna
7. **1 pkt** — poprawność interpunkcyjna

Zasady przyznawania punktów

- Zadania zamknięte: 1 pkt za poprawną odpowiedź; 0 pkt za błędną, za brak odpowiedzi albo za wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi.
- Zadania otwarte i z lukami: punkty według kryteriów podanych przy zadaniu. Każdy poprawny sposób rozwiązania jest akceptowany, także inny niż w kluczu.
- Przy poprawnej metodzie i błędzie rachunkowym uczeń traci tylko punkt za wynik końcowy; sam wynik bez wymaganego zapisu obliczeń daje najwyżej punkt za odpowiedź, jeśli kryteria tak stanowią.

Proponowana skala ocen (34 pkt)

34–31 pkt: bardzo dobry · 30–26 pkt: dobry · 25–19 pkt: dostateczny · 18–14 pkt: dopuszczający · 13–0 pkt: niedostateczny

Progi orientacyjne: ok. 90% / 75% / 55% / 40%. Dostosuj je do wewnętrznych zasad oceniania.